

Neolit

Neolithic

Bohutice (okr. Znojmo)

„Jelendy“.

Kultura s lineární keramikou. Sídliště. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 48.9901283N, 16.3526794E

Poloha Bohutice – „Jelendy“ je známa jako polykulturní lokalita (Podborský, Vildomec 1972, 150). Ze sběrů V. Svobodové pochází kromě artefaktů z jiných období pravěku rovněž střední část kopytovitého klínu z metabazitu typu Jizerské hory, který lze chronologicky zařadit do období kultury s lineární keramikou. I některé další štípané artefakty, včetně čepelového škrabadla lze pravděpodobně přiřadit této kultuře. Keramický neolitický materiál v kolekci nebyl zastoupen. Z této polohy se jedná o první doklady neolitického osídlení. Kromě nálezů z polohy „Jelendy“ obsahuje sbírka V. Svobodové také kompletní černě leštěnou sekerku mírně plankonvexního průřezu. Sekerka má lichoběžníkovitý tvar, rovný tyl a pravděpodobně náleží také kultuře s lineární keramikou. Původ nálezu je nejasný. Může pocházet z Bohutic, ale i z širšího okolí, kde je husté neolitické osídlení. Údajně byla uložena v bohutickém zámku v místní sbírce, odkud se dostala do soukromé sbírky sběratelky.

Literatura

Podborský, V., Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek, Jihomoravské muzeum.

Summary

Surface surveys carried out by V. Svobodová at the well-known multi-period site in ‘Jelendy’ field (Bohutice cadastral area, Znojmo District) yielded new finds of the Linear Pottery culture. An axe, which used to be allegedly stored in the local castle, was also found in V. Svobodová’s private collection. However, the exact location of the artefact’s findspot remains unknown.

Martin Kuča

Brno (k. ú. Bystrc, okr. Brno-město)

Ul. Ondrouškova, Vejrostova, Adamcova, Laštůvkova.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (neolit). Neurčený areál. Skupina/sít sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum města Brna, p. o., inv. č. 1004/22 – 1 až 1004/22 – 10.

Lokalizace: WGS-84: 49.218576903N, 16.520252587E

Během dohledu nad rekonstrukcí plynovodních řádů probíhajících vesměs v zástavbě panelového sídliště, byl v profilu jámy pro protlak potrubí pod tramvajovou tratí zjištěn ojedinělý, relativně velký archeologický objekt. Nálezy získané vzorkováním

jeho stěn a sběrem z výhozu jej umožňují datovat do období kultury s moravskou malovanou keramikou. S největší pravděpodobností byl zachycený objekt součástí sídliště zkoumaného zde v krajně nepříznivých podmínkách již v roce 1978, kdy nebylo možné všechny objekty ani identifikovat, natož dokumentovat (Čižmář, Čižmářová 1980).

Literatura

Čižmář, M., Čižmářová, J. 1980: Záchraný výzkum sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou v Brně-Bystrci (okr. Brno-Město). *Přehled výzkumů* 1978, 10–11.

Summary

An archaeological feature dating to the period of the Moravian Painted Ware culture was discovered during the pipeline trenching conducted in Brno (Bystrc cadastral area, Brno-City District).

Jiří Kala, Aleš Navrátil

Brno (k. ú. Jehnice, okr. Brno-město)

„Na Babě“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (neolit). Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.2849267N, 16.5964808E

Při povrchových sběrech na polích v okolí obcí Lelekovice a Jehnice objevil v roce 2019 J. Krása v trati „Na Babách“ nové neolitické a eneolitické sídliště (viz oddíl Eneolit). V průběhu let 2019 a 2022 byla tato lokalita dále sledována F. Marešem. Lokalita se nachází na jižním úbočí kopce (s kótou 401 m n. m.), který se zvedá na jih nad soutokem Babídolského potoka a Ponávky, na zemědělsky obdělávaném plátě v nadmořské výšce 370–374 m, mezi silnicí vedoucí z Jehnic do Lelekovic a lesem spadajícím již do katastru obce Lelekovice.

Neolitické nálezy reprezentuje menší kolekce štípané a broušené industrie, která se koncentrovala na ploše zhruba 100 × 100 m. Keramika mezi získaným archeologickým materiálem chybí. Soubor štípané industrie čítá 119 kusů. Surovinové spektrum je poměrně bohaté. V kolekci převažují moravské jurské rohovce (61 ks), dále jsou v ní zastoupeny rohovce typu Krumlovský les všech tří variant (46 ks), rohovec typu Olomučany (3 ks), silicit krakovsko-čenstochovské jury (1 ks) a osm kusů nebylo determinováno z důvodu přepálení (určení surovin provedl A. Přichystal). Z technologicko-typologického hlediska sestává kolekce z 10 kusů čepelí (převážně z rohovce typu Krumlovský les, variety II; z nich čtyři kusy příčně retušovaných čepelí se srpovým leskem), osm kusů škrabadel, dva hroty,

13 jader, 12 místně retušovaných úlomků a 74 zlomků suroviny. Vizuálně zajímavým nálezem je drásadlo retušované po celém obvodu zhotovené z rohovce typu Krumlovský les.

Soubor broušené industrie čítá šest kusů a obsahuje dva fragmenty sekeromlatů z amfibolického dioritu (fragment z týlové partie a břitová partie), tři týlové partie trapézovitých sekerek (2 ks z metabazitu typu Želešice, 1 ks z metabazitu typu Jizerské hory; určil J. Bartík) a jeden vývrtek z amfibolického dioritu. Ostatní kamennou industrii zastoupuje jediný artefakt, a to drtič z valounu rohovce typu Krumlovský les.

S ohledem na absenci keramiky je možné soubor datovat pouze rámcově. Podle typologického spektra a použitých surovin (především broušené industrie) lze neolitické osídlení lokality spojit pravděpodobně s kulturou s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A new concentration of unpatinated chipped and polished stone industry was found in 'Na Babě' field (Jehnice cadastral area, Brno-City District), a site, which has been surveyed since 2019. It yielded a total of 119 artefacts and pieces of raw material. The assemblage can be dated to the Moravian Painted Ware culture based on the typology and raw material of the lithic industry.

Jan Krása, František Mareš

Brno (k. ú. Jehnice, okr. Brno-město)

„Na Babě“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (neolit). Sídliště.

Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.2867739N, 16.5961689E

Při povrchovém průzkumu v trati „Na Babě“ (parcela č. 1164) byl M. Pokorným nalezen kamenný sekeromlat trojúhelníkovitého tvaru. Surovina byla určena jako všesměrný amfibolický diorit s magnetickou susceptibilitou $0,87 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Délka artefaktu dosahuje 9,5 cm, maximální šířka 5,2 cm. Břitová partie artefaktu je odlomena, týlová část je lokálně zkosená. Uvedený nález může souviset s lengyelskými sídlišti v blízkém okolí, včetně lokality v poloze „Na Krajnici“ objevené M. Bajákem (cf. Kuča et al. v tisku).

Literatura

Kuča, M., Baják, M., Přichystal, A. v tisku: Lengyelské sídliště mladšího stupně v Brně-Jehnicích. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* CVIII(1), 39–50.

Summary

An isolated and damaged battle-axe was found during a surface survey in 'Na Babě' field (Jehnice cadastral area, Brno-City District). The artefact may be related to a nearby settlement from the Late Neolithic period.

Martin Kuča, Antonín Přichystal, Marek Novák

Brno (k. ú. Jehnice, okr. Brno-město)

„Na Krajnici“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (neolit). Sídliště.

Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 49.2856697N, 16.6000694E

Nová lokalita se nachází v poloze „Na Krajnici“ severně od Jehnic v nadmořské výšce 350–370 m ve dvou koncentracích. Výraznější, severní koncentrace je v současné době znehodnocena navážkou, a proto lze považovat předloženou kolekci jako konečnou.

Soubor obsahuje nepočtenou keramikou a kamennou industrii. Štípaná kamenná industrie sestává z 82 kusů. Převažují rohovce typu Krumlovský les, dominuje varieta II nad I přibližně v poměru 6 : 1. Zajímavým artefaktem je rydlo, jejichž výskyt v neolitických industriích je poměrně vzácný. Další skupinu představují moravské jurské rohovce, které jsou pravděpodobně lokálního původu, včetně rohovce typu Stránská skála. Jeden kus (zlomené škrabadlo) je z rohovce typu Olomučany. Dva kusy jsou zhotoveny z citrínu a jeden ústěp je z křišťálu. Poměrně výraznou skupinu představují silicity glacienních sedimentů (asi 5,5 %; nástroje a čepele tvoří 80 %), další vzdálený import je mesialní čepel ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury. Výčet surovin doplňuje ústěp z křemence typu sluňák a tři artefakty byly přepáleny tak, že jejich provenienci nebylo možné určit.

Broušená kamenná industrie čítá 14 kusů. Šest kusů je zhotoveno z metabazitu typu Želešice (fragmenty seker, převažují nedobroušené exempláře), pět kusů je z amfibolického dioritu (fragmenty vrtných nástrojů a vývrtek), v jednom případě je doložen metabazit typu Jizerské hory (týl sekery) a jeden artefakt se nepodařilo určit (boční část zřejmě vrtného nástroje).

Podrobnější rozbor uvedených nálezů bude uveřejněn ve studii předané do tisku (cf. Kuča et al. v tisku).

Literatura

Kuča, M., Baják, M., Přichystal, A. v tisku: Lengyelské sídliště mladšího stupně v Brně-Jehnicích. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* CVIII(1), 39–50.

Summary

A new Neolithic site was discovered in 'Na Krajnici' field (Jehnice cadastral area, Brno-City District). The site yielded an assemblage of the chipped and polished stone industry, which can be dated to the later phase of the Moravian Painted Ware culture.

Martin Kuča, Martin Baják, Antonín Přichystal

Brno (k. ú. Jundrov, okr. Brno-město)

Holedná.

Neolit-eneolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 49.2149500N, 16.5438900E; 49.2135833N, 16.5324744E

V západní části brněnského prostoru vystupuje vyvýšenina Kohoutovické vrchoviny, jejímuž severnímu okraji dominuje výrazný vrchol Holedná (391 m n. m.), který se zvedá nad nižším reliéfem průlomového údolí Svratky a Bystrcké kotliny na severu a severovýchodě, i Žebětínským prolomem na západě. Skalní podloží území je budováno horninami brněnského masivu – dioritová zóna (stáří proterozoikum až svrchní paleozoikum), převažují metadiority, amfibolické diority, ultramafity, místy